

सेवाग्राम, जिल्हा वर्धा परिसरात पायाभूत सुविधा उपलब्ध करण्यासाठी सेवाग्राम विकास आराखड्यास प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: सेविआ २०१३/प्र.क्र.१७/का.१४४३

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : ०१ ऑक्टोबर, २०१६

- वाचा :** १) नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्र.सेविआ २०१३/प्र.क्र.१७/का.१४४३, दिनांक २० एप्रिल, २०१३.
- २) नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्र.सेविआ २०१३/प्र.क्र.१७/का.१४४३, दिनांक १५ सप्टेंबर, २०१५.
- ३) नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्र.तीक्षेवि २०१५/प्र.क्र.६/का.१४४४, दिनांक ४ जून, २०१५.
- ४) मा.राज्यमंत्री, वित्त व नियोजन यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक १७.११.२०१५ रोजी झालेल्या बैठकीचे इतिवृत्त.
- ५) मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली उच्चाधिकार समितीच्या दिनांक २६.२.२०१६ रोजी झालेल्या बैठकीचे इतिवृत्त.
- ६) मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखालील शिखर समितीच्या दिनांक ७.७.२०१६ रोजी झालेल्या बैठकीचे इतिवृत्त.
- ७) जिल्हाधिकारी, वर्धा यांचे क्र.कक्ष-एल/संस-१/सेविआ/कावि-३६३/१६, दि.१.९.२०१६ चे पत्र.

प्रस्तावना :-

महात्मा गांधी यांच्या वर्धा जिल्ह्यातील सेवाग्राम आश्रमातील वास्तव्यास ७५ वर्षे झाल्याच्या कारणास्तव तेथे पायाभूत सुविधा आणि परिसर विकास आराखडा तयार करण्यासंदर्भात तत्कालीन मा.उप मुख्यमंत्री महोदयांनी सन २०१३-१४ या वित्तीय वर्षाच्या दि.२०.०३.२०१३ रोजीच्या अर्थसंकल्पीय भाषणात “ वर्धा येथील सेवाग्राम आश्रमाचा विकास आराखडा तयार करण्यात येत असून त्याकरिता सन २०१३-१४ साठी ३० कोटी रुपये नियतव्यय प्रस्तावित आहे ” असे जाहीर केले होते. मा.मुख्यमंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली दि.१७.१२.२०१५ रोजी घेण्यात आलेल्या वर्धा जिल्ह्याच्या आढावा बैठकीच्या इतिवृत्तातील मुद्दा क्र.१६ नुसार महात्मा गांधी यांच्या जयंतीस दि.२ ऑक्टोबर, २०१९ रोजी १५० वर्षे पूर्ण होत असल्याने सेवाग्राम विकास आराखडा, जिल्हा वर्धा ही योजना शिखर समितीसमोर ठेवण्यात येऊन मार्च २०१६ च्या अधिवेशनात अर्थसंकल्पात तरतूद उपलब्ध करून घ्यावी व अंमलबजावणी त्वरीत पूर्ण करण्याचे निर्देशित करण्यात आले आहे.

सेवाग्राम विकास आराखड्याकरिता नि.वि.शा.नि.दि.१५.९.२०१५ अन्वये गठीत मा.मंत्री (वित्त) तथा पालकमंत्री, जिल्हा वर्धा यांच्या अध्यक्षतेखाली संनियंत्रण समितीने मान्यता दिली आहे. सदर समितीच्या दिनांक १७.११.२०१५ रोजी संपन्न झालेल्या बैठकीत प्रस्तावित रु.२६६.५३७५ कोटीच्या सेवाग्राम विकास आराखड्यास मान्यता देण्यात आली आहे. तदनंतर मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखालील उच्चाधिकार समितीने दि.२६.२.२०१६ च्या बैठकीत सदर आराखड्यास छाननी करुन मान्यता दिली आहे. तसेच मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखालील शिखर समितीच्या दि.७.७.२०१६ रोजीच्या बैठकीत सदर आराखड्यातील कामांचे सादरीकरण करण्यात आले आहे.

सेवाग्राम विकास आराखड्यास व “ गांधी फॉर टुमारो- महात्मा गांधी प्रशिक्षण व संसाधन केंद्र ” या प्रकल्पास स्वतंत्रपणे मान्यता देण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते.

शासन निर्णय :-

सेवाग्राम, जिल्हा वर्धा परिसरात पायाभूत नागरी सुविधा उपलब्ध करुन देण्यासाठी जिल्हाधिकारी, जि.वर्धा यांनी सादर केलेल्या रु.१४४.९९७५ कोटी किंमतीचे आराखड्यातील प्रस्तावित कामे, त्यांची अंदाजित किंमत सोबतच्या परिशिष्टानुसार यांना शासनाची प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर आराखड्याची अंमलबजावणी नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक तीक्षेवि-२०१५ / प्र.क्र.६ / का.१४४४, दिनांक ४ जुन २०१५ अन्वये गठीत करण्यात आलेल्या जिल्हाधिकारी, वर्धा यांच्या अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय कार्यकारी समितीकडे सोपविण्यात येत आहे. या आराखड्याचे संनियंत्रण विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग, नागपूर यांचेकडे राहिल. मात्र त्याकरिता नव्याने / स्वतंत्र कर्मचारीवृंद उपलब्ध करण्यात येणार नाही. त्यांचेकडील उपलब्ध कर्मचारीवृंदाकडूनच या आराखड्याची अंमलबजावणी करण्यात यावी. समितीची कार्यकक्षा शासन निर्णयात नमूद केल्यानुसार खालील प्रमाणे राहिल.

- अ. शिखर समितीने मान्यता दिल्याप्रमाणे घटक कामांच्या प्रशासकीय मान्यतेचे आदेश निर्गमित करण्यात यावेत.
- ब. कामांसाठी आवश्यकतेनुसार सक्षम कार्यान्वयीन यंत्रणेकडून तांत्रिक मान्यता प्राप्त करुन घेण्याची कार्यवाही करावी.
- क. सदर आराखड्यांतर्गतील कामे दि.२.१०.२०१९ पूर्वी पूर्ण करण्याचे नियोजन करावे.
- ख. आराखड्याच्या कामांचा मासिक आढावा घेण्यात यावा.
- ड. कामाच्या निमित्ताने जिल्हास्तरावरील कोणत्याही अधिकाऱ्यास बोलविण्याचे व त्यांना योग्य त्या सूचना करण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी यांना राहतील.
- इ. आराखड्याच्या अंमलबजावणीकरिता कोणत्याही प्रकारची नवीन पदे निर्माण करता येणार नाहीत. त्यामुळे कार्यालयीन व लेखाविषयक कामांसाठी जिल्हास्तरावरील आवश्यक कर्मचारीवृंदाच्या सेवा अधिग्रहित करण्याचे अधिकार समितीस राहतील.

- ई. आराखड्याची अंमलबजावणी विहीत कालावधीत पूर्ण होण्यासाठी आवश्यक ती सर्व उपाययोजना करण्यात यावी.
 - उ. आराखड्यातील कामांशी संबंधित सर्व विभागांचे समन्वयन करण्याची जबाबदारी विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग, नागपूर व जिल्हाधिकारी, जि.वर्धा यांची राहिल.
 - ऊ. उपलब्ध निधीच्या मर्यादेत कामांचा प्राधान्यक्रम निश्चिती व निधीचा उचित विनियोग यादृष्टीने आवश्यक ती दक्षता घेण्यात यावी.
 - ए. बांधकाम व बांधकामाव्यतिरिक्त कामांसंदर्भात शासनाची प्रचलित मानके व निकषानुसार कामे पूर्ण करावीत.
 - ऐ. कामांच्या पूर्णत्वाची खात्री/प्रगती विचारात घेऊन निधी खर्च करण्यात यावा.
३. विकास आराखड्यातील कामांच्या प्रगतीबाबत विभागीय आयुक्त, नागपूर यांनी त्रैमासिक आढावा घेऊन त्याचा अहवाल शासनास सादर करावा.
४. “ गांधी फॉर टुमारो - महात्मा गांधी प्रशिक्षण व संसाधन केंद्र ” या प्रकल्पास स्वतंत्रपणे मान्यता देण्यात येईल.
५. या आराखड्यातील खर्च मागणी क्रमांक ओ-१०, ४५१५-इतर ग्रामविकास कार्यक्रमावरील भांडवली खर्च, १०२-सामुहिक विकास, पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-राज्य योजनांतर्गत योजना, (०१)-बहुउद्देशिय कार्यक्रम, (०१)(४२)-सेवाग्राम विकास योजना, जिल्हा वर्धा (४५१५०८६१), या लेखाशिर्षांतर्गत उपलब्ध तरतूदीतून करण्यात यावा.
६. मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखालील शिखर समितीने दिनांक ७.७.२०१६ रोजीच्या बैठकीत मान्यता दिल्यानुसार प्रशासकीय मान्यतेचे आदेश निर्गमित करण्यात येत आहेत.
७. प्रस्तुतचा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्र. २०१६१००११४५५३०७९१६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(मु. नि. धुरी)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव.
- २) मा.मंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव.

- ३) मा.राज्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव.
- ४) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य-१, मुंबई.
- ६) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य-२, नागपूर.
- ७) विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग, नागपूर.
- ८) कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, वर्धा.
- ९) कार्यकारी अभियंता, जलसंपदा विभाग
- १०) वित्त विभाग (व्यय-८)/(अर्थ-१६), मंत्रालय, मुंबई.
- ११) सार्वजनिक बांधकाम विभाग/इमारती-३, मंत्रालय, मुंबई.
- १२) जलसंपदा विभाग/मोप्र-२, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) जिल्हा कोषागार अधिकारी, वर्धा.
- १४) नियोजन विभाग, का.१४२४, मंत्रालय, मुंबई.
- १५) निवड नस्ती, का.१४४३, नियोजन विभाग, मुंबई.

शासन निर्णय क्रमांक : सेविआ-२०१३/प्र क्र १७/कार्या-१४४३, दिनांक
सोबतचे परिशिष्ट
सेवाग्राम विकास आराखडा — अंदाजपत्रक

ग्रुप अ			
उप प्रकल्प:- सेवाग्राम आश्रम, यात्री निवास व संबंधित कामे			
अ.क्र.	उप प्रकल्पातील कामे	सुधारित अंदाजित किंमत(लाख रु.)	एकूण किंमत (लाख रु.)
१	सेवाग्राम परिसरामध्ये अंगूरीबागेजवळ १००० व्यक्ति करिता सभागृह	४५०.७७	४२७९.०७
२	सेवाग्राम आश्रमाच्या परिसरात नई तालीम अभ्यासकेंद्र व लायब्ररी बांधकाम	१५२.०४	
३	यात्री निवास परिसरात निवासी कॉटेजचे बांधकाम	४१.३६	
४	यात्री निवास परिसरात २ "डॉर्मिटरीचे" बांधकाम	२९६.८२	
५	अंगूरी बाग येथे पर्यटकांसाठी सुविधा - पार्किंग लॉट (पर्यटकांच्या बसेस, कार, दुचाकी वाहने), तिकीट काउंटर, खादी आणि हस्तकला यांची विक्री केंद्रे, प्रसाधन गृहे, पिण्याचे पाणी इत्यादी सुविधा	३९८.१२	
६	यात्री निवास येथे ४०००० लीटर क्षमतेची पाण्याची टाकी बांधकाम	१३.४६	
७	कस्तुरबा चौक ते आश्रम रस्त्याची सुधारणा - डांबरीकरण, पदपाथ बनवणे, बसण्यासाठी सुविधा, पाण्याचा निचरा करणे	३१४.३२	
८	सेवाग्राम आश्रमाच्या पूर्वेकडे व उत्तरेकडे आणि यात्री निवासच्या मागे कंपाउंड वॉलचे बांधकाम	२३४.३४	
९	सेवाग्राम आश्रम, यात्री निवास व परिसरात सिमेंट काँक्रीटची नाली, बापू कुटी परिसरातील जमिनीवर खडी टाकणे, झाडे लावणे, झुडपे लावणे, इत्यादी विकासाची कामे	७७९.१२	
१०	सेवाग्राम आश्रम परिसरात बंद गटारे करणे	८६०.००	
११	यात्री निवासची दुरुस्ती करणे		
१२	यात्री निवासचे नूतनीकरण करणे		
१३	नई तालीम शाळेचा विस्तार करणे		
१४	कबीर भवन शेजारी ॲफिथिएटर बनविणे		
१५	यात्री निवासच्या परिसरातील प्रदर्शन हॉलची दुरुस्ती करणे		
१६	गांधी चित्र प्रदर्शनी येथील दुरुस्ती व नूतनीकरण		
१७	सेवाग्राम आश्रम परिसरात इतर किरकोळ कामे - विद्युतीकरण, पाणी पुरवठा, सांडपाणी निचरा, फर्निचर, रेन वॉटर हारवेस्टिंग, इत्यादी.	७३८.७२	

अंदाजपत्रक
सेवाग्राम विकास आराखडा

ग्रुप क			
वारसा संवर्धन व नागरी रचने अंतर्गत कामे			
अ.क्र.	उप प्रकल्पातील कामे	सुधारित अंदाजित किंमत(लाख रु.)	एकूण किंमत (लाख रु)
१	नागपूर ते सेवाग्राम मधील मार्गावर प्रत्येकी ५० चौरस मी. ची अंदाजे ६ माहिती केंद्रे उभारणे	९०.००	३,५६१.००
२	बुटी - बोरी जंक्शन ते वर्धा व सेवाग्राम ह्या मार्गावर रस्त्याच्या दोन्ही बाजूस झाडे लावणे	१२०.००	
३	नागपूर ते सेवाग्राम मार्गावर महत्वाच्या जागी मार्गदर्शक फलक आणि सुशोभित कमानी लावणे	१२०.००	
४	सेवाग्राम , वर्धा आणि पवनार विभागातील सांस्कृतिक आणि ऐतिहासिक स्थळांचा विकास - रस्त्यालगतच्या इमारती व ऐतिहासिक वास्तूंचे संवर्धन, रस्त्यावर सावलीसाठी ऑनिंग व बसण्यासाठी बाके, जमिनीवर वेगळ्या लाद्या बसवणे, इत्यादी	१,६०१.००	
५	ऐतिहासिक वास्तूंना जोडणारा मार्ग - "हेरिटेज ट्रेल" (पादचरी मार्ग बनवणे व त्याचे सुशोभिकरण)	१,५००.००	
६	पवनार येथील दिल्ली गेट आणि परिसराचे वारसा संवर्धन करणे	१००.००	
७	प्रमुख जंक्शनवर सुधारणा- वृक्षारोपण, रस्त्याच्या कडेला माहिती फलक, बाके, लतामंडप, इत्यादी	३०.००	

अंदाजपत्रक
सेवाग्राम विकास आराखडा

ग्रुप ड			
पर्यावरण आणि पर्यावरणशास्त्र			
अ.क्र.	उप प्रकल्पातील कामे	सुधारित अंदाजित किंमत(लाख रु.)	एकूण किंमत (लाख रु.)
१	वर्धा शहर		
अ	बाह्य रस्त्यांच्या दोन्ही बाजूंच्या ५.०० मी. रुंदीवर झाडे, झुडूपे, वेली, पादचारी मार्ग, बाके, लतामंडप, माहिती फलक, इत्यादी	४०.००	४,२६५.९०
ब	मुख्य जंक्शन सुधारणा -रस्त्यांच्या कडेला वृक्षारोपण , माहिती फलक, आसने, लतामंडप, इत्यादी	५५.००	
क	अस्तित्वात असलेल्या उद्यानांचा पर्यावरणीय विकास - ग्रीन बेल्ट, कमी ऊंचीच्या भिंती / कुंपणे, झाडं, झुडूपे, वेली, अभ्यागतांना सुविधा इ. (आंबेडकर उद्यान, महेश्वर उद्यान, उत्कर्ष बाल उद्यान)	१,०००.००	
	एकूण (वर्धा शहर)	१,०९५.००	
२	पवनार		
अ	बाह्य रस्त्यांवर सुधारणा - दोन्ही बाजूंच्या ५.०० मी. रुंदीवर झाडं, झुडूपे, वेली, पदपथ, आसने , लतामंडप, माहिती फलक	९०.००	
ब	अंतर्गत रस्ते लँडस्केपिंग - दोन्ही बाजूंच्या २.०० मी.रुंदीवर झाडं, झुडूपे, वेली, पादचारी मार्ग , आसने, लतामंडप , माहिती फलक	८०.००	
क	मुख्य जंक्शन सुधारणा - वृक्षारोपण, रस्त्यांच्या कडा , माहिती व वैशिष्ट्य सांगणारे फलक, आसने , लतामंडप, इ.	४०.००	
ड	पर्यावरणीय उद्यानांची पर्यावरणीय सुधारणा - विविध वनस्पती, कमी ऊंचीच्या भिंती / कुंपणे, झाडं, झुडूपे, वेली, अभ्यागतांना सुविधा इ.	२००.००	
इ	धाम नदी काठाचा विकास/ नुतनीकरण व सूशोभिकरण करणे नदीच्या दोन्ही बाजूस व पवनार आश्रमाच्या समोर ते समाधि पर्यंत चालण्यासाठी पादचारी रस्ता, नदी काठची स्वच्छता व साफसफाई करणे, बंधा-यांचे वनीकरण नदीकाठचे नूतनीकरण पर्यटकांसाठी सुविधा इ.	२,६५५.९०	
	एकूण (पवनार)	३,०६५.९०	
३	सेवाग्राम वर्धा पवनार परिसर		
अ	मुख्य रस्त्यांच्या दोन्ही बाजूंच्या ५.०० मी. रुंदीवर झाडं, झुडूपे, वेली, पादचारी मार्ग, आसने, लतामंडप, माहिती फलक, मुख्य रस्त्यांचे दोन्ही बाजूंच्या ५.०० मी. रुंदीवर झाडं, झुडूपे, वेली, पादचारी मार्ग, आसने, लतामंडप, माहिती फलक	३०.००	१०५.००
ब	झरे व कालवे यांचे पुनरुज्जीवन, स्वच्छता, सुविधा इ	७५.००	
	एकूण (सेवाग्राम वर्धा पवनार परिसर)	१०५.००	

अंदाजपत्रक

सेवाग्राम विकास आराखडा

ग्रुप इ			
पायाभूत सुविधांचा विकास			
अ.क्र.	उप प्रकल्पातील कामे	सुधारित अंदाजित किंमत(लाख रु.)	एकूण किंमत (लाख रु)
१	सेवाग्राम आश्रमात सांडपाण्यासाठी बायो ट्रीटमेंटची तरतूद (SIBF)	३२.००	१,४७७.००
२	सेवाग्राम, वर्धा आणि वरुड रेल्वे स्टेशनवर अभ्यागतांना सुविधा व नूतनीकरण	२९०.००	
३	सेवाग्राम व वर्धा, पवनार येथील बस स्टॅंडच्या सुधारणा, सुविधा व अभ्यागतांसाठी सुविधा	९५५.००	
४	सेवाग्राम गावासाठी पायाभूत सुविधा (तरतूद)	२००.००	
ग्रुप फ			
हेरिटेज पर्यटन विकासासाठी नागरी सुविधा			
१	वर्धा आणि पवनार मध्ये पर्यटक सुविधा (तरतूद) - जसे विश्रांतीसाठी जागा, शौचालय, पिण्याचे पाणी, माहिती व संपर्क केंद्रे इ.	४४०.००	४४०.००

अंदाजपत्रक

सेवाग्राम विकास आराखडा

अ. क्र.	उप प्रकल्पातील कामे	सुधारित अंदाजित किंमत(लाख रु.)	एकूण किंमत (लाख रु)
ग	एकूण (अ +क +ड+ इ +फ)		१४०२२.९७
ह	सल्लागार शुल्क @३.४% of ग	४७६.७८	
न	एकूण किंमत ग +ह		१४४९९.७५
	एकूण किंमत (अक्षरी)	रुपये एकशे चौरचाळीस कोटी नव्यान्नव लाख पंच्याहत्तर हजार चौद	